

Acest document are doar scop informativ și nu produce efecte juridice. Instituțiile Uniunii nu își asumă răspunderea pentru conținutul său. Versiunile autentice ale actelor relevante, inclusiv preambulul acestora, sunt cele publicate în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene și disponibile pe site-ul EUR-Lex. Aceste texte oficiale pot fi consultate accesând linkurile integrate în prezentul document.

► **B**

DIRECTIVA 96/67/CE A CONSILIULUI

din 15 octombrie 1996

privind accesul la piața serviciilor de handling la sol în aeroporturile Comunității

(JO L 272, 25.10.1996, p. 36)

Astfel cum a fost modificată prin:

		Jurnalul Oficial		
		NR.	Pagina	Data
► <u>M1</u>	Regulamentul (CE) nr. 1882/2003 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 septembrie 2003	L 284	1	31.10.2003
► <u>M2</u>	Decizia (UE) 2024/1254 a Parlamentului European și a Consiliului din 24 aprilie 2024	L 1254	1	30.4.2024

▼B**DIRECTIVA 96/67/CE A CONSILIULUI****din 15 octombrie 1996****privind accesul la piața serviciilor de handling la sol în aeroporturile Comunității***Articolul 1***Domeniu de aplicare**

(1) Prezenta directivă se aplică tuturor aeroporturilor aflate pe teritoriul unui stat membru, sub rezerva dispozițiilor din tratat și deschise traficului comercial în următoarele condiții:

- (a) Dispozițiile articolului 7 alineatul (1) privind categoriile de servicii de handling la sol altele decât cele menționate la articolul 7 alineatul (2) se aplică de la 1 ianuarie 1998 tuturor aeroporturilor, indiferent de volumul traficului.
- (b) Dispozițiile privind categoriile de servicii de handling la sol menționate la articolul 7 alineatul (2) se aplică, de la 1 ianuarie 1998, aeroporturilor cu trafic anual de cel puțin 1 milion de pasageri sau 25 000 tone încărcătură.
- (c) Dispozițiile privind categoriile de servicii de handling la sol menționate la articolul 6 se aplică de la 1 ianuarie 1999 aeroporturilor:

— cu trafic anual de cel puțin 3 milioane pasageri sau 75 000 tone încărcătură; sau

— al cărui trafic anual nu a fost mai mic de 2 milioane pasageri sau 50 000 tone încărcătură în perioada de șase luni anterioară datei de 1 aprilie sau 1 octombrie a anului precedent.

(2) Fără a aduce atingere alineatului (1), dispozițiile prezentei directive se aplică de la 1 ianuarie 2001 oricărui aeroport aflat pe teritoriul unui stat membru, sub rezerva dispozițiilor tratatului, și deschis traficului comercial, al cărui trafic anual este de cel puțin 2 milioane pasageri sau 50 000 tone încărcătură.

(3) În cazul în care un aeroport atinge unul dintre pragurile traficului de încărcătură menționate în prezentul articol, fără a atinge pragul corespunzător al traficului de pasageri, dispozițiile prezentei directive nu se aplică pentru categoriile de servicii de handling la sol rezervate exclusiv pasagerilor.

▼M2

▼B

(5) Aplicarea prezentei directive aeroportului din Gibraltar se interpretează astfel încât să nu aducă atingere pozițiilor juridice ale Regatului Spaniei și ale Regatului Unit în ceea ce privește disputa pentru suveranitatea asupra teritoriului în care este situat aeroportul.

(6) Aplicarea prezentei directive aeroportului din Gibraltar se suspendă până la intrarea în vigoare a acordurilor din declarația comună a miniștrilor afacerilor externe ai Regatului Spaniei și Regatului Unit de la 2 decembrie 1987. Guvernele Spaniei și Regatului Unit trebuie să informeze Consiliul cu privire la această dată.

Articolul 2

Definiții

În înțelesul prezentei directive:

- (a) „aeroport” înseamnă o suprafață de teren special adaptată pentru aterizarea, decolarea și manevrele aeronavelor, inclusiv instalațiile auxiliare pe care aceste operații le implică pentru cerințele traficului și serviciilor aeriene, inclusiv instalațiile necesare pentru a asista serviciile aeriene comerciale;
- (b) „sistem de aeroporturi” înseamnă două sau mai multe aeroporturi grupate pentru a deservi același oraș sau conurbație, în conformitate cu măsurile prevăzute în anexa II la Regulamentul (CEE) nr. 2408/92 al Consiliului din 23 iulie 1992 privind accesul transportatorilor aerieni ai Comunității la rutele aeriene intracomunitare;
- (c) „organism de gestionare a aeroportului” înseamnă un organism care, în combinație cu alte activități sau nu, în funcție de caz, are ca obiectiv, conform legislației naționale sau regulamentelor, administrarea și gestionarea infrastructurilor aeroportului, precum și coordonarea și controlul activităților diferiților agenți prezenți în aeroportul sau sistemul de aeroporturi în cauză;
- (d) „utilizator al aeroportului” înseamnă orice persoană fizică sau juridică responsabilă pentru transportul pe calea aerului a pasagerilor, corespondenței și/sau mărfurilor, de la sau la aeroportul în cauză;
- (e) „servicii de handling la sol” înseamnă serviciile furnizate utilizatorilor aeroporturilor în aeroporturi, descrise în anexă;
- (f) „handling propriu” înseamnă situația în care un utilizator al aeroportului realizează pe cont propriu una sau mai multe categorii de servicii de handling la sol și nu încheie un contract de orice natură cu o parte terță pentru furnizarea acestor servicii; în sensul acestei definiții, utilizatorii aeroporturilor nu trebuie considerați ca fiind părți terțe dacă:
 - unul deține procentul majoritar de acțiuni la celălalt; sau
 - un singur organism are procentul majoritar la fiecare;
- (g) „furnizor de servicii de handling la sol” înseamnă orice persoană fizică sau juridică prestând unor terțe părți una sau mai multe categorii de servicii de handling la sol.

Articolul 3

Organismul de gestionare a aeroportului

- (1) În cazul în care un aeroport sau un sistem de aeroporturi este gestionat și utilizat, nu de către un singur organism, ci de către mai multe organisme separate, fiecare dintre aceste organisme este considerat parte a organismului de gestionare a aeroportului, în sensul prezentei directive.
- (2) În mod similar, în cazul în care un singur organism de gestionare este instituit pentru mai multe aeroporturi sau sisteme de aeroporturi, fiecare dintre aceste aeroporturi sau sisteme de aeroporturi este considerat separat, în sensul prezentei directive.
- (3) În cazul în care organismele de gestionare a aeroporturilor sunt supuse tutelei sau controlului unei autorități publice naționale, această autoritate este obligată, în contextul obligațiilor legale ce îi revin, să asigure aplicarea prezentei directive.

▼B*Articolul 4***Separarea activităților**

(1) Organismul de gestionare a unui aeroport, utilizatorul aeroportului sau furnizorul de servicii de handling la sol ce prestează servicii de handling la sol, trebuie să efectueze o separare strictă a evidențelor contabile de handling la sol de evidențele celorlalte activități, conform practicilor comerciale în vigoare.

(2) Un examinator independent numit de către statul membru trebuie să verifice realizarea acestei separări a evidențelor contabile.

Examinatorul verifică și absența fluxurilor financiare dintre activitatea organismului de gestionare ca autoritate a aeroportului și activitatea sa de servicii de handling la sol.

*Articolul 5***Comitetul utilizatorilor aeroportului**

(1) În termen de cel târziu douăsprezece luni de la intrarea în vigoare a prezentei directive, statele membre se asigură, pentru fiecare aeroport în cauză, că a fost constituit un comitet al reprezentanților utilizatorilor aeroportului sau al organizațiilor reprezentând utilizatorii aeroportului.

(2) Toți utilizatorii aeroportului au dreptul să facă parte din acest comitet sau, dacă doresc, să fie reprezentați de o organizație desemnată în acest scop.

*Articolul 6***Servicii de handling la sol pentru terțe părți**

(1) Statele membre iau măsurile necesare în conformitate cu acordurile stabilite în articolul 1, pentru a asigura accesul liber pe piață al prestatorilor de servicii de handling la sol pentru prestarea de servicii de handling la sol unor terțe părți.

Statele membre au dreptul să impună ca prestatorii de servicii de handling la sol să fie stabiliți în interiorul Comunității.

(2) Statele membre pot limita numărul prestatorilor autorizați să ofere următoarele categorii de servicii de handling la sol:

- handling al bagajelor;
- handling al rampei;
- handling al combustibilului și uleiului;
- handling al mărfurilor și corespondenței, în ceea ce privește handlingul fizic al mărfurilor și corespondenței care intră, iese sau este transferată între terminalul aeroportului și aeronavă.

Totuși, acestea nu pot limita numărul la mai puțin de doi pentru fiecare categorie de serviciu de handling la sol.

(3) Pe lângă aceasta, de la 1 ianuarie 2001, cel puțin unul din prestatorii autorizați nu poate să fie controlat direct sau indirect de către:

- organismul de gestionare a aeroportului;

▼B

- un utilizator al aeroportului care a transportat mai mult de 25 % din numărul de pasageri sau din cantitatea de încărcătură înregistrată la aeroport în anul anterior celui în care au fost selectați prestatorii;
- un organism care controlează sau este controlat direct sau indirect de organismul de gestionare sau orice asemenea utilizator.

Cu toate acestea, la 1 iulie 2000, un stat membru poate cere ca obligația prevăzută în prezentul paragraf să fie amânată până la 31 decembrie 2002.

Comisia, sprijinită de către comitetul menționat la articolul 10, analizează cererea și, având în vedere evoluția sectorului, în special situația aeroporturilor asemănătoare sub aspectul volumului și caracteristicilor traficului, poate hotărî să acorde această solicitare.

(4) Dacă, în temeiul alineatului (2), se restricționează numărul prestatorilor autorizați, statele membre nu pot împiedica un utilizator al aeroportului, indiferent de partea aeroportului care îi este alocată, să aibă, cu privire la fiecare categorie de servicii de handling la sol supusă restricției, posibilitatea unei alegeri eficiente între cel puțin doi prestatori de servicii de handling la sol, în condițiile stabilite la alineatele (2) și (3).

*Articolul 7***Handling propriu**

(1) Statele membre iau toate măsurile necesare în conformitate cu acordurile stabilite în articolul 1, pentru a asigura libertatea handlingului propriu.

(2) Totuși, pentru următoarele categorii de servicii de handling la sol:

- handling al bagajelor;
- handling al rampei;
- handling al combustibilului și uleiului;
- handling al mărfurilor și corespondenței, în ceea ce privește handlingul fizic al mărfurilor și corespondenței care intră, iese sau este transferată între terminalul aeroportului și aeronavă,

statele membre pot rezerva dreptul de handling propriu pentru cel puțin doi utilizatori ai aeroportului, cu condiția ca aceștia să fie aleși pe baza unor criterii relevante, obiective, transparente și nediscriminatorii.

*Articolul 8***Infrastructuri centralizate**

(1) Fără a aduce atingere aplicării articolelor 6 și 7, statele membre pot rezerva, pentru organismul de gestionare a aeroportului sau pentru alt organism, gestionarea infrastructurilor centralizate, utilizate pentru prestarea de servicii de handling la sol, a căror complexitate, costuri sau impact asupra mediului nu permit diviziunea sau duplicarea, cum ar fi sortarea bagajelor, dezghețarea, sistemele de epurare a apei și de distribuție a combustibilului. Acestea pot impune utilizarea acestor infrastructuri de către prestatorii de servicii de handling la sol și utilizatorii aeroportului care recurg la handling propriu.

▼B

(2) Statele membre trebuie să se asigure că gestionarea infrastructurilor este transparentă, obiectivă și nediscriminatorie și, în special, că nu îngreșează accesul prestatorilor de servicii de handling la sol sau utilizatorilor aeroportului care recurg la handling propriu, în limitele prevăzute de prezenta directivă.

*Articolul 9***Exceptări**

(1) Dacă pentru un aeroport, anumite constrângeri specifice spațiului sau capacității disponibile, ce apar, în special, din cauza aglomerației și a procentului de utilizare a spațiului, fac imposibilă deschiderea pieței și/sau punerea în aplicare a handlingului propriu în măsura prevăzută de prezenta directivă, statele membre în cauză pot hotărî:

- (a) să limiteze numărul prestatorilor pentru una sau mai multe categorii de servicii de handling la sol, altele decât cele menționate la articolul 6 alineatul (2), în tot aeroportul sau într-o parte a acestuia; în acest caz, se aplică dispozițiile articolului 6 alineatele (2) și (3);
- (b) să rezerve pentru un singur furnizor una sau mai multe dintre categoriile de servicii de handling la sol menționate la articolul 6 alineatul (2);
- (c) să rezerve handlingul propriu pentru un număr limitat de utilizatori ai aeroportului pentru categoriile de servicii de handling la sol, altele decât cele menționate la articolul 7 alineatul (2), cu condiția ca acești utilizatori să fie aleși pe baza unor criterii relevante, obiective, transparente și nediscriminatorii;
- (d) să interzică handlingul propriu sau să restricționeze această activitate pentru un singur utilizator al aeroportului, pentru categoriile de servicii de handling la sol menționate la articolul 7 alineatul (2).

(2) Toate exceptările stabilite în temeiul alineatului (1) trebuie:

- (a) să specifice categoria sau categoriile de servicii de handling la sol pentru care se acordă scutirea și constrângerile specifice spațiului sau capacității disponibile care o justifică;
- (b) să fie însoțite de un plan de măsuri adecvate pentru a depăși aceste constrângeri.

Mai mult, exceptările nu trebuie:

- (i) să aducă atingere obiectivelor prezentei directive;
- (ii) să dea naștere la denaturări ale concurenței dintre prestatorii de servicii de handling la sol și/sau utilizatorii aeroportului care recurg la handling propriu;
- (iii) să fie prelungite mai mult decât este necesar.

(3) Statele membre notifică Comisia, cu cel puțin trei luni înainte ca acestea să intre în vigoare, cu privire la orice exceptări pe care le acordă în temeiul alineatului (1) și cu privire la motivele care le justifică.

Comisia publică un rezumat al deciziilor cu privire la care este notificată în *Jurnalul Oficial al Comunităților Europene* și invită părțile interesate să prezinte comentarii.

▼B

(4) Comisia examinează atent deciziile de scutire prezentate de statele membre. În acest scop, Comisia face o analiză detaliată a situației și un studiu al măsurilor adecvate prezentate de statele membre, pentru a verifica dacă constrângerile invocate există și dacă este imposibil să se deschidă piața și/sau să se aplice handlingul propriu în măsura prevăzută în prezenta directivă.

(5) După această examinare și după consultarea statului membru în cauză, Comisia poate aproba decizia statului membru sau o poate respinge, în cazul în care consideră că nu există dovezi cu privire la existența constrângerilor invocate sau dacă acestea nu sunt atât de grave încât să justifice exceptarea. După consultarea statului membru în cauză, Comisia poate cere statului membru să modifice măsura exceptării sau să o restricționeze pentru acele părți ale unui aeroport sau ale unui sistem de aeroporturi unde s-a dovedit că există constrângerile invocate.

Decizia Comisiei este luată cel mai târziu în termen de trei luni de la notificarea de către statul membru și este publicată în *Jurnalul Oficial al Comunităților Europene*.

(6) Exceptările acordate de către statele membre în conformitate cu alineatul (1) nu pot depăși o perioadă de trei ani, cu excepția excepțiilor acordate în temeiul alineatului (1) litera (b). Cu cel mult trei luni înainte de sfârșitul acestei perioade, statul membru trebuie să ia o nouă decizie cu privire la orice cerere de exceptare, care trebuie să urmeze procedura stabilită în prezentul articol.

Exceptările prevăzute în alineatul (1) litera (b) nu pot depăși o perioadă de doi ani. Totuși, un stat membru poate solicita, pe baza dispozițiilor alineatului (1), ca această perioadă să fie prelungită o singură dată cu doi ani. Comisia, asistată de către comitetul menționat la articolul 10, decide cu privire la această solicitare.

▼MI*Articolul 10***Comitetul consultativ**

- (1) Comisia este asistată de un comitet.
- (2) Comitetul informează Comisia cu privire la aplicarea articolului 9.
- (3) De asemenea, comitetul poate fi consultat cu privire la orice altă chestiune referitoare la aplicarea prezentei directive.
- (4) Atunci când se face trimitere la prezentul articol, se aplică articolele 3 și 7 din Decizia 1999/468/CE ⁽¹⁾, cu respectarea dispozițiilor articolului 8.
- (5) Comitetul își stabilește regulamentul de procedură.

⁽¹⁾ Decizia 1999/468/CE a Consiliului din 28 iunie 1999 de stabilire a normelor privind exercitarea competențelor de executare conferite Comisiei (JO L 184, 17.7.1999, p. 23).

▼B*Articolul 11***Selecția prestatorilor**

(1) Statele membre iau măsurile necesare pentru organizarea unei proceduri de selecție a prestatorilor autorizați să ofere servicii de handling la sol într-un aeroport în care numărul lor este limitat în cazurile prevăzute la articolul 6 alineatul (2) sau articolul 9. Această procedură trebuie să respecte următoarele principii:

(a) În cazurile în care statele membre solicită stabilirea unui caiet de sarcini sau a unor specificații tehnice care trebuie să fie respectate de către prestatorii de servicii de handling la sol, acest caiet de sarcini sau aceste specificații sunt stabilite în urma consultării Comitetului utilizatorilor aeroportului. Criteriile de selecție stabilite în caietul de sarcini sau specificațiile tehnice trebuie să fie pertinente, obiective, transparente și nediscriminatorii.

După notificarea Comisiei, statul membru în cauză poate include în caietul de sarcini sau specificațiile tehnice pe care prestatorii de servicii de handling la sol trebuie să le respecte, o obligație de furnizare de servicii publice cu privire la aeroporturile care deservesc regiuni periferice sau în curs de dezvoltare care fac parte din teritoriul său, care nu sunt de interes comercial, dar sunt de importanță vitală pentru statul membru în cauză.

(b) Trebuie lansată o cerere de oferte, publicată în *Jurnalul Oficial al Comunităților Europene*, la care să poată răspunde orice prestator de servicii de handling la sol interesat.

(c) Prestatorii de servicii de handling la sol sunt selectați:

(i) după consultarea Comitetului utilizatorilor aeroportului, de către organismul de gestionare a aeroportului, cu condiția ca acesta:

— să nu presteze servicii de handling la sol similare; și

— să nu exercite un control direct sau indirect asupra nici unei întreprinderi care prestează asemenea servicii; și

— să nu fie implicat în nici o întreprindere de acest fel;

(ii) în toate celelalte cazuri, de către autorități competente ale statelor membre care sunt independente de organismul de gestionare a aeroportului în cauză și care trebuie să consulte în prealabil Comitetul utilizatorilor aeroportului și organismul de gestionare.

(d) Prestatorii de servicii de handling la sol trebuie selectați pentru o perioadă maximă de șapte ani.

(e) Dacă un prestator de servicii de handling la sol își încetează activitatea înainte de sfârșitul perioadei pentru care a fost selectat, trebuie să fie înlocuit pe baza aceleiași proceduri.

▼B

(2) Dacă numărul prestatorilor de servicii de handling la sol este limitat în conformitate cu articolul 6 alineatul (2) sau cu articolul 9, organismul de gestionare a aeroportului poate să ofere el însuși servicii de manipulare la sol, fără a fi supus procedurii de selecție stabilite la alineatul (1). În mod similar, poate autoriza o întreprindere să ofere servicii de handling la sol la aeroportul în cauză, fără a o supune aceleiași proceduri:

- în cazul în care controlează acea întreprindere direct sau indirect; sau
- în cazul în care este controlat de către întreprinderea respectivă direct sau indirect.

(3) Organismul de gestionare a aeroportului trebuie să informeze Comitetul utilizatorilor aeroportului cu privire la deciziile luate conform prezentului articol.

*Articolul 12***Aeroporturi insulare**

În contextul selecției prestatorilor de servicii de handling la sol pentru un aeroport, prevăzute la articolul 11, un stat membru poate extinde obligația furnizării de servicii publice la alte aeroporturi din statul membru în cauză, numai dacă:

- aceste aeroporturi sunt amplasate pe insule în aceeași regiune geografică;
- aceste aeroporturi au fiecare un volum de trafic de cel puțin 100 000 pasageri pe an;
- această extindere este aprobată de către Comisie cu sprijinul comitetului menționat la articolul 10.

*Articolul 13***Consultări**

Statele membre se asigură că între organismul de gestionare a aeroportului, Comitetul utilizatorilor aeroportului și întreprinderile ce oferă servicii de handling la sol se organizează o procedură consultativă obligatorie cu privire la aplicarea prezentei directive. Această consultare include, *inter alia*, prețul serviciilor de handling la sol pentru care a fost acordată o exceptare în conformitate cu articolul 9 alineatul (1) litera (b) și organizarea prestării acestor servicii. Aceste consultări trebuie să se organizeze cel puțin o dată pe an.

*Articolul 14***Aprobarea**

(1) Statele membre pot condiționa activitatea de handling la sol a unui prestator de servicii de handling la sol sau a unui utilizator al aeroportului ce recurge la handling propriu de obținerea aprobării unei autorități publice independente de organismul de gestionare a aeroportului.

Criteriile pentru această aprobare trebuie să se refere la o situație financiară solidă și o acoperire suficientă a asigurării, la securitatea și siguranța instalațiilor, aeronavelor, echipamentului și persoanelor, precum și la protecția mediului și respectarea legislației sociale relevante.

Criteriile trebuie să respecte următoarele principii:

- (a) acestea trebuie să se aplice în mod nediscriminatoriu diferiților prestatori de servicii de handling la sol și utilizatorilor aeroportului;

▼B

- (b) acestea trebuie să se refere la obiectivul dorit;
- (c) acestea nu trebuie să reducă, în practică, accesul la piață sau libertatea de handling propriu la un nivel mai scăzut decât cel prevăzut în prezenta directivă.

Aceste criterii trebuie făcute publice, iar prestatorul de servicii de handling la sol sau utilizatorul aeroportului care recurge la handling propriu trebuie informați în avans cu privire la procedura obținerii aprobării.

(2) Aprobarea poate fi respinsă sau retrasă numai dacă prestatorul de servicii de handling la sol sau utilizatorul aeroportului care recurge la handling propriu nu îndeplinesc criteriile menționate la alineatul (1), din motive ce țin de aceștia.

Motivele pentru respingerea sau retragerea aprobării trebuie comunicate furnizorului sau utilizatorului în cauză și organismului de gestionare a aeroportului.

*Articolul 15***Norme de conduită**

Un stat membru poate, dacă este cazul, la propunerea organismului de gestionare a aeroportului:

- să interzică unui prestator de servicii de handling la sol sau unui utilizator al aeroportului prestarea serviciilor de handling la sol sau handling propriu, dacă acest prestator sau utilizator nu respectă normele impuse pentru asigurarea funcționării corespunzătoare a aeroportului.

Aceste norme trebuie să respecte următoarele principii:

- (a) trebuie să se aplice în mod nediscriminatoriu diferiților prestatori de servicii de handling la sol și utilizatorilor aeroportului;
 - (b) trebuie să se refere la obiectivul dorit;
 - (c) nu trebuie să reducă, în practică, accesul la piață sau libertatea de handling propriu la un nivel mai scăzut decât cel prevăzut în prezenta directivă;
- în special, să solicite prestatorilor de servicii de handling la sol dintr-un aeroport să participe în mod corect și nediscriminatoriu la îndeplinirea obligațiilor de furnizare a serviciilor publice stabilite în legislația și normele naționale, inclusiv obligația de a asigura un serviciu continuu.

*Articolul 16***Accesul la instalații**

(1) Statele membre iau măsurile necesare pentru a se asigura că prestatorii de servicii de handling la sol și utilizatorii aeroporturilor care doresc să recurgă la handling propriu au acces la instalațiile aeroportului, în măsura necesară pentru a-și realiza activitățile. Dacă organismul de gestionare a aeroportului sau, dacă este cazul, autoritatea publică sau orice alt organism care îl controlează, impune condiții privind acest acces, aceste condiții trebuie să fie pertinente, obiective, transparente și nediscriminatorii.

▼B

(2) Spațiul disponibil pentru serviciile de handling la sol în cadrul unui aeroport trebuie să fie împărțit între diferiții prestatori de servicii de handling la sol și utilizatorii aeroportului care recurg la handling propriu, inclusiv nou-veniții în domeniu, în măsura necesară exercitării drepturilor lor și pentru a permite concurența eficientă și corectă, pe baza normelor și criteriilor pertinente, obiective, transparente și nediscriminatorii.

(3) Dacă accesul la instalațiile aeroportului determină perceperea unei taxe, aceasta trebuie stabilită în funcție de criterii pertinente, obiective, transparente și nediscriminatorii.

*Articolul 17***Siguranță și securitate**

Dispozițiile prezentei directive nu aduc atingere în nici un fel drepturilor și obligațiilor statelor membre în ceea ce privește legea și ordinea, siguranța și securitatea în aeroporturi.

*Articolul 18***Protecția socială și a mediului**

Fără să aducă atingere aplicării prezentei directive și sub rezerva celorlalte dispoziții de drept comunitar, statele membre pot lua măsurile necesare pentru a asigura protecția drepturilor lucrătorilor și respectarea mediului.

*Articolul 19***Respectarea dispozițiilor de drept intern**

Un prestator de servicii de handling la sol într-un aeroport al unui stat membru trebuie să respecte dispozițiile legislației interne care sunt compatibile cu legislația comunitară.

*Articolul 20***Reciprocitate**

(1) Fără a aduce atingere acordurilor internaționale ale Comunității, ori de câte ori o țară cu acces la piața serviciilor de handling la sol și de handling propriu:

- (a) nu acordă, *de jure* sau *de facto*, prestatorilor de servicii de handling la sol și utilizatorilor aeroportului care recurg la handling propriu dintr-un stat membru, un tratament asemănător cu cel acordat de către statele membre prestatorilor de servicii de handling la sol și utilizatorilor aeroportului care recurg la handling propriu din acea țară; sau
- (b) nu acordă, *de jure* sau *de facto*, prestatorilor de servicii de handling la sol și utilizatorilor aeroportului care recurg la handling propriu dintr-un stat membru, tratamentul național; sau
- (c) acordă prestatorilor de servicii de handling la sol și utilizatorilor aeroportului care recurg la handling propriu, dintr-o altă țară terță un tratament mai favorabil decât prestatorilor de servicii de handling la sol și utilizatorilor aeroportului care recurg la handling propriu dintr-un stat membru,

un stat membru poate suspenda total sau parțial obligațiile ce decurg din prezenta directivă cu privire la prestatorii de servicii de handling la sol și utilizatorilor aeroportului din țara terță în cauză, în conformitate cu legislația comunitară.

▼B

(2) Statul membru în cauză informează Comisia cu privire la orice retragere sau suspendare a drepturilor sau obligațiilor.

*Articolul 21***Dreptul de a exercita o cale de atac**

Statele membre sau, dacă este cazul, organismele de gestionare a aeroporturilor, se asigură că orice parte care prezintă un interes legitim are dreptul de a exercita o cale de atac împotriva deciziilor sau măsurilor individuale luate în conformitate cu articolul 7 alineatul (2) și articolele 11–16.

Trebuie să existe posibilitatea de exercitare a unei căi de atac în fața unei instanțe naționale sau autorități publice, altele decât organismul de gestionare a aeroportului în cauză și, dacă este cazul, independent de autoritatea publică care o controlează.

*Articolul 22***Raportul de informare și revizuire**

Statele membre comunică Comisiei informațiile solicitate de către aceasta pentru a întocmi un raport privind aplicarea prezentei directive.

Raportul, însoțit de orice propuneri de revizuire a directivei, trebuie întocmit cel târziu la 31 decembrie 2001.

*Articolul 23***Punerea în aplicare**

(1) Statele membre pun în aplicare actele cu putere de lege și actele administrative necesare aducerii la îndeplinire a prezentei directive în termen de cel târziu un an de la data publicării în *Jurnalul Oficial al Comunităților Europene*. Statele membre informează imediat Comisia cu privire la aceasta.

Când statele membre adoptă aceste dispoziții, ele conțin o trimitere la prezenta directivă sau sunt însoțite de o asemenea trimitere în momentul publicării lor oficiale. Statele membre stabilesc modalitatea de efectuare a acestei trimiteri.

(2) Statele membre comunică Comisiei textul principalelor dispoziții de drept intern pe care le adoptă în domeniul reglementat de prezenta directivă.

*Articolul 24***Intrare în vigoare**

Prezenta directivă intră în vigoare în a douăzecea zi de la publicarea în *Jurnalul Oficial al Comunităților Europene*.

▼B

Articolul 25

Destinatari

Prezenta directivă se adresează statelor membre.

▼B*ANEXĂ***LISTA SERVICIILOR DE HANDLING LA SOL**

1. Administrarea și supravegherea la sol cuprind:
 - 1.1. servicii de reprezentare și legătură cu autorități locale sau orice alte entități, plăți în numele utilizatorului aeroportului și oferirea de spații pentru birouri pentru reprezentanții săi;
 - 1.2. controlul încărcăturii, mesagerie și telecomunicații;
 - 1.3. handlingul, depozitarea și administrarea dispozitivelor de încărcare;
 - 1.4. orice alte servicii de supraveghere înainte, în timpul sau după zbor și orice alte servicii administrative solicitate de către utilizatorul aeroportului.
2. Handlingul pasagerilor cuprinde orice tip de asistență pentru pasagerii care sosesc, pleacă, sunt transferați sau se află în tranzit, inclusiv verificarea biletelor și documentelor de călătorie, înregistrarea bagajelor și transportarea lor la zona de sortare.
3. Handlingul bagajelor cuprinde handlingul bagajelor în zona de sortare, sortarea acestora, pregătirea lor pentru plecare, încărcarea și descărcarea lor din dispozitivele destinate pentru transportul acestora de la aeronavă la zona de sortare și viceversa, precum și transportarea bagajelor din zona de sortare în zona de primire.
4. Handlingul mărfurilor și corespondenței cuprinde:
 - 4.1. pentru marfă: handlingul fizic al mărfurilor pentru export, transfer și import, handlingul documentelor anexate, proceduri vamale și aplicarea oricărei proceduri de securitate aprobate de părți sau impuse de circumstanțe;
 - 4.2. pentru corespondență: handlingul fizic al corespondenței primite sau trimise, handlingul documentelor anexate și aplicarea oricărei proceduri de securitate aprobate de părți sau impuse de circumstanțe.
5. Handlingul rampei cuprinde:
 - 5.1. asistența pe suprafața de mișcare a aeronavei pe sol la sosire și plecare (*);
 - 5.2. asistență la încărcarea aeronavei și oferirea dispozitivelor adecvate (*);
 - 5.3. comunicarea între aeronavă și prestatorul de servicii aeriene (*);
 - 5.4. încărcarea și descărcarea aeronavei, inclusiv furnizarea de mijloace adecvate și operarea acestora, precum și transportul echipajului și al pasagerilor între aeronavă și terminal și transportul bagajelor între aeronavă și terminal;
 - 5.5. furnizarea unităților adecvate și operarea acestora pentru pornirea motorului;
 - 5.6. deplasarea aeronavei la sosire și plecare, precum și furnizarea dispozitivelor adecvate și operarea acestora;
 - 5.7. transportul, încărcarea și descărcarea de pe aeronavă a alimentelor și băuturilor.

(*) Cu condiția ca aceste servicii să nu fie oferite de către serviciul de trafic aerian.

▼B

6. Serviciile aeronavei cuprind:
 - 6.1. curățarea externă și internă a aeronavei și serviciile de întreținere a toaletei și de alimentare cu apă;
 - 6.2. răcirea și încălzirea cabinei, îndepărtarea zăpezii și a gheții, dezghețarea aeronavei;
 - 6.3. reamenajarea cabinei cu echipament adecvat, depozitarea acestui echipament.
7. Handlingul combustibilului și uleiului cuprinde:
 - 7.1. organizarea și executarea operațiunilor de umplere și golire a rezervorului, inclusiv depozitarea combustibilului și controlul calității și cantității furnizărilor de combustibili;
 - 7.2. înlocuirea uleiului și a altor fluide.
8. Întreținerea aeronavei cuprinde:
 - 8.1. servicii de rutină realizate înaintea zborului;
 - 8.2. servicii speciale solicitate de utilizatorul aeroportului;
 - 8.3. furnizarea și administrarea de piese de schimb și echipament adecvat;
 - 8.4. solicitarea sau rezervarea unui spațiu adecvat de garare și/sau a unui hangar.
9. Operațiunile de zbor și administrarea echipajului cuprind:
 - 9.1. pregătirea zborului la aeroportul de plecare sau la orice alt punct;
 - 9.2. asistență în timpul zborului, inclusiv redirecționarea, dacă este necesar;
 - 9.3. activități după realizarea zborului;
 - 9.4. administrarea echipajului.
10. Transportul la sol cuprinde:
 - 10.1. organizarea și executarea transportului echipajului, pasagerilor, bagajelor, mărfurilor și corespondenței între diferite terminale ale aceluiași aeroport, dar excluzând același transport dintre aeronavă și orice alt punct aflat în perimetrul aceluiași aeroport;
 - 10.2. orice transport special solicitat de către utilizatorul aeroportului.
11. Serviciile de catering cuprind:
 - 11.1. legătura cu prestatorii și conducerea administrativă;
 - 11.2. depozitarea alimentelor și băuturilor și a echipamentului necesar pentru pregătirea lor;
 - 11.3. curățarea acestui echipament;
 - 11.4. pregătirea și livrarea echipamentului, precum și a aprovizionărilor cu băuturi și alimente.